

16 cms. d'ample per un total de 2,77 ms. de llarg (BABL VII, 248 i 240), o sigui una mitjana d'uns 55 cms. cada un, és a dir tires de 55×16 cms. aproximadament.

No deu ser gaire diferent la llargada indicada, ni l'amplària, d'uns 20 centímetres, en el que explica un document ross. de 1314: «l'escrivan --- no pendrà --- cor 6 drs. per cascuna fuyla de paper, de acte, e que en la dita fuyla o *lenque* dege aver xx reglons en cascuna plàgene, --- e que los spays dels costats de la plàgene no hagen entr' endós cor mig quartó de cane» (Vidal, RLR xxx, 261), doc. ja llegit per Alart, car suposo que és el mateix que posa l'*InuLC*, amb data de 1314 i text més breu, a penes diferent: «que en la fuyla o *lenque* de paper dege haver xx reglons». En els *Stils* de Vilafranca de Conflent, que poden ser anteriors (la vila fou fundada a la fi del S. XI) però potser no de gaire (el Cartoral de Vilafranca és de 1327), ve a ser el mateix, només que aquí el mot sembla referir-se a cada una de les quatre columnes que figuren entre una i altra cara del full: «*De salario scriptoris in copia processus*: Item utitur curia quod habet de actis causarum que ducuntur in dicta curia in scriptis, pro folio quolibet papiri scripto de qualibet parte, in quo sunt III *lenche*, duos solidos; et debent esse in qualibet pagina, sive folio xx linee, prout communiter visum est, vel XIX vel circa» (*Rev. Hist. de droit français et étr.*, abril 1862, p. 29 de l'extret).

«Los testimonis d'En Bon Macip Struch an pres sis drs. per *lencha* de testim[oni]», a. 1391 (*InuLC*). També es tracta de paper en un inv. de Bna. de 1735 (*Dag.*); en un passatge de NOLLER (*AlcM*). I en una controvèrsia entre els membres del Consell de Cent, abril 1612, sobre «la nominació dels oficis dels Scoradors: y lo Consell deliberà que cada hu dels Consellers nomenàs en tots, y lo Consell dels sinc ne elegiria hu, votant per via de scrutini ab *lenques* de paper», «sien votats en *lenques* de paper en capses per scrutini», *Rúbriques* de Bruniquer (I, 119; v, 89).

Altres vegades, però, són de drap: «un fexet de *lenques*, e pessetes, de drap de lana nou, de diversos colors», «una *lenca* de brocat carmesí, forrat de drap negre», inventaris de 1430 i 1480 (*Dag.*); «qui les comet / e s'arremet [per les dones]: / cera vermella, / molla, sagella; / lo vidre trenca, / de lenç romp *lenca*, / chic afalaga, / la lum apaga / e roses cull», JRoig (o sigui, tot actes més o menys efímers i fútils, *Spill*, 8424); «les estisores del sastre, rosegant la *llenca* del panyo que retallava», Pons Mass. (*Colla del Carrer* VI, p. 66). En fi es pot tractar d'altres coses, particularment en l'ús valencià: «pedazo de pan, carne, abadejo etc.», Sanelo, f° 75r; i s'adhereix (f° 8r) a l'aplicació que li donava ja Carles Ros, que distingint-ho de *esquerda* i d'*estella*, precisà: «quando de alguna puerta, caxón u arca se haze saltar, con golpe o porrazo, un pedazo, se dize *llenca*» (1764, p. 99).

Però avui en el català central, potser l'acc. més viva és una *llenca* (*lénka*) de terra, parlant de la que es fica en un estany, voreja un riu, separa un estany del mar (com la de l'estany de Salses, o els de la Ricarda),

o forma franja lateral d'un tros de propietat o de país. I en el P. Val., en comarques rurals, és aquesta la que crida l'atenció per la seva freqüència pertot, almenys des de Morvedre fins a Alacant (1962, 1963). Tinc anotades sengles partides dites *La lénka* a Alfara de la Baronia, Benigembla, Alcoleja i Agost, i dues en indrets molt allunyats dins el terme de Confrides; a Polop era concretament una propietat de forma allargada (el fet de dir-se *La Llenca d'Ismael* la d'Agost podria suposar el mateix); a Aldaia quasi sembla convertir-se en una mesura agrària: «la seua terra té 30 fanecades i una *lénka*»; i es presenta repetidament el cas d'aplicar-lo a un anex del terme d'un poble, en forma de tira, més o menys ampla, però força més llarga: «per allà se fica una *lénka* de Otos», a la Pobla del Duc; i *La Llenca* és un important anex isolat del terme de Gavarida (1962).¹

Altrament avui és un mot arrelat en tot l'àmbit dels cinc dialectes catalans (em manquen dades només de l'occidental pirinenc, on realment no recordo haver-lo sentit); però és també de les Illes: *AlcM* l'assenyala amb vocal *é* per tot Mallorca, Menorca i Eivissa; 'bis-tec' a Binissalem; i ja el registrava Febrer Cardona per a «lista, tira». No crec que tingui gaire significació el fet que aparegui tard en la tradició lexicogràfica [«*llenca* de terra, linula, lingua terrae», *DTo*. 1647; «restretura de terra; ll. que's posa a la vora d'una roba; roba llarga de llana, guarnida de quatre *llenques* de brodoria de or», Lacav.].

L'àrea de *llenca* coincideix amb la de la llengua catalana i no la ultrapassa enlloc: això fa que els romanistes no se n'hagin preocupat i encara estem en dejú d'estudis etimològics i àdhuc conjectures. Només *AlcM* suggereix que vingui de *llengua*, encomanant-se al fet que LINGUA ha donat *lénco* en una important zona del gascó pirinenc (altes valls d'Azun, del Gave de Pau, de l'Adour i d'Aura, Rohlf's, *Le Gc.*, § 475), però aquesta «justificació» és impertinent del tot, car això obeeix a una norma fonètica estrictament bigordana (veg. *TopHesp.* II, 137) impossible en català. Per això afegeix «potser per influència de LISKA > *llesca*». I si pensem en encreuaments així la idea ja esdevé raonable: car podríem recolzar-la bastant en el fet de ser un mot pertanyent a una soLa llengua romànica.

Verament LINGUA s'ha usat, més en castellà que en català, en forma bastant semblant a una de les aplicacions (al llarg d'una ribera) que hem vist al nostre *llenca*: en el *DECH* (III, 629b14ss.) cito *la lengua del agua* (referit a mar, estany o riu) en *Guzmán de Alfarache* (*Cl. C.* I, 86.11), en les dues continuacions del *Lazarillo de Tormes*, en un doc. colombí de 1495, i en el castellà del nostre Francesc de Montcada: «otro almugávar, en esta misma guerra, a la *lengua del agua*, acometido de veinte hombres de armas, mató cinco antes de perder la vida». No hi ha prou base per suposar que En Montcada calqui aquí una expressió catalana, per més que el *Dag.* registri *la lengua de l'aigua* com val. del S. XVII (no *AlcM*, que dóna, en canvi, *llengua de terra*, II, § 2); i jo mateix vaig sentir a Formentera a *la llengua de l'aigua* 'arran mateix'